

**ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНСЬКИХ ФАХІВЦІВ
В УНІВЕРСИТЕТАХ США**

*Богашко О. Л., к. е. н., доцент
НН інститут економіки та бізнес-освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

На світовому ринку праці все більш потрібними стають фахівці, що мають сучасну підготовку з менеджменту, маркетингу, фінансів, планування, прогнозування. З'являється нова тенденція в структуруванні попиту на фахівців нової формації – тих, що мають не лише звичайну вищу освіту, але і вчений ступінь (магістра, доктора або рівень випускника бізнес-школи за програмою MBA).

Помітна активізація виробництва у високотехнологічних секторах економіки всіх розвинених країн суттєво збільшила попит на фахівців технічного профілю, основу підготовки яких формують точні науки, перш за все – математика. Внаслідок цього з'явилася ще одна тенденція – формування попиту на ринку праці на інтелектуалів з математичною підготовкою, здатних ставити (формулювати) і практично вирішувати складні завдання з безліччю заздалегідь прорахованих цілей [1].

Глибинність цієї тенденції така, що в багатьох країнах для її підтримки доводиться модернізувати не стільки вищу, скільки загальноосвітню школу, систему суспільних поглядів, пріоритетів. Найчастіше доводиться відновлювати втрачені традиції науково-технічної переваги, науково-інженерні школи, системи дитячо-юнацького винахідництва. Як не дивно, проте, найбільші складнощі в її здійсненні відчують США. Це одна з причин постійних зусиль цієї країни в

напрямку «викачування кращих мізків» серед вчених з багатьох країн, де їм не знаходиться гідного застосування.

При еволюційному розвитку економіки, зміни на ринку праці теж відбуваються плавно: як правило, прогнозовані зміни в техніці і технології реалізуються протягом декількох років, і за цей період суспільна система встигає підготувати необхідних для обслуговування цих нововведень фахівців (загальновідома практика попереднього замовлення навчальним закладам різного типу на підготовку робітничих нових професій, інженерів, менеджерів). Однак остання криза різко скоротила час підготовки затребуваних у великій кількості фахівців, що мають «свіжу» освіту. Звичайно, для провідних університетів ця ситуація не стала несподіваною, більш того, – її прогнозували. Але виникли обставини, які й від них зажадали нових рішень. Мова йде про ті мільйони працівників з вищою освітою, у яких вона «застаріла», і з цієї причини багато хто втратив роботу, а інших перспектива втрати роботи змусила шукати можливості «оновлення» своєї освітньої бази. Для роботи з таким контингентом традиційні методи, програми, підручники та інше виявилися непридатними, а для розробки нових потрібен час. У боротьбі за такий контингент більш успішними у всіх розвинених країнах виявилися приватні університети, коледжі, а також спеціально створені ними навчальні структури, наприклад, бізнес-школи з укороченим, але інтенсивним навчанням, курси дистанційного навчання [2; 3].

Багато американців у віці від 44 до 77 років стурбовані просуванням своєї кар'єри. З одного боку, цих людей «покваплює» складна ситуація на ринку праці, повільне зниження рівня безробіття. З іншого – прогнози швидшого і швидшого збільшення попиту на нових працівників в добре оплачуваних сферах. Багаторівневу і багатопрофільну індустрію освіти в країнах Першого світу потужно й ефективно обслуговує настільки ж розвинена інформаційна індустрія. Громадськості регулярно і в різній

формі подається фантастично великий (у порівнянні з іншими країнами) обсяг інформації широкого спектру: спеціальності і спеціалізації в навчальних закладах різного рівня; умови навчання, гарантії, привілеї різним категоріям студентів; розмір інформаційного фонду, характеристики інформаційних систем для користування власними і зовнішніми фондами (аж до бібліотеки Конгресу США та фондів міжнародних організацій); характеристики кампусів (розмір території, наявність паркової зони, умови проживання, харчування, дозвілля, параметри системи охорони і т. д.); відомості про професорсько-викладацький склад, наукові досягнення і можливості, традиції, успіхи випускників різних років і т. д. Такі відомості, як обсяг набору і конкурс подаються зазвичай ближче до початку навчального року або початку циклу навчання. Завдяки цьому переваги і реальні наміри у людей складаються протягом тривалого часу; до того ж всі добре знають, що за неправдиву інформацію ЗВО може бути оштрафований – як мінімум, а винні можуть отримати термін – як максимум – за порушення кодексу чесної конкуренції.

Природно, що в цьому «океані» інформації зацікавлені з особливою увагою відбирають відомості про майбутню кар'єру і зарплату. Їх щорічно надають органи державної статистики, компанії, а також професійні асоціації (зокрема, за відомостями останніх можна судити про зарплати фахівців – працівників охорони здоров'я, вчителів, юристів, інженерів і ін.). Міністерство праці США щорічно публікує інформацію про середні очікувані стартові річні зарплати, які пропонують компанії країни особам, які здобудуть в тому ж році ступінь MBA.

Америка цілеспрямовано реформує свою імміграційну політику, щоб полегшити переїзд в країну інженерів, вчених прикладних спеціальностей, математиків, вчителів з природничих наук і інших фахівців, інтелектуальний потенціал яких заздалегідь вивчається і оцінюється.

Немає сумніву, що Америка докладе всіх зусиль, щоб вирішити в найкоротший час і проблему різкого зростання попиту на високоінтелектуальну робочу силу.

Література:

1. Богашко О. Л. Технологічний прогрес та зміна структури зайнятості, як серйозні виклики для сучасного ринку праці. *Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток* : матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Харків, 27 – 28 травня 2020 р.). Харків, 2020. С. 302–304.

2. Bogashko, A. «The Nation’s Human Capital is a Major Resource of the State’s Innovation Potential», *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume VI. Public Health and Sport. Researches in Economics and Management for Sustainable Education. May 22 th – 23 th, 2020. Rezekne, Rezekne Academy of Technologies, 2020, 544-553. DOI: 10.17770/sie2020vol6.5056.*

3. Unger M., Polt W. The Knowledge Triangle between Research, Education and Innovation – A Conceptual Discussion. *Foresight and STI Governance. Vol. 11. No 2. 2017. Pp. 10–26. DOI: 10.17323/2500-2597.2017.2.10.26*

УДК 172.4:379.8.093:379.8.095

**РОЛЬ КРАЄЗНАВСТВА У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ІЗ ТУРИЗМУ У
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ**

Марусей Т.В, к.е.н., доцент

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Упродовж тривалого часу вищі та середні навчальні заклади України не готували спеціалістів для туристичної галузі. Тому фундаментальна